بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-A/47
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ދައުލަތް / މިނިސްޓްރީ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ
- **އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދީ ފަރާތް:** ފާތިމަތު ސަމީރާ / ގދ. ތިނަދޫ، ބެރިސް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޢުޒައިރާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ސަޢީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަމީޙް ޢަބްދުﷲ

ނިމުނު ތާރީޚު: 13 މުޙައްރަމް 1447 / 08 ޖުލައި 2025

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ޝަރީޢަތްކޮށް ނިންމި ތާރީޚް: 18 ޝައްވާލް 1445 / 28 އެޕްރީލް 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 77/Q10C/2020
- **ނިންމި ކޯޓު:** ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 27 ފެބުރުއަރީ 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 31 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ފަރުދެއް / މިނިސްޓްރީ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އެންޑް
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ
ވަކީލް ކުރީ: ސިނިއަރ ސްޓޭޓް އެޓަރނީ ޢާއިޝަތު މުޙައްމަދު

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް
ފާތިމަތު ޝަރީފާ / ގދ. ތިނަދޫ، ފިނިސާ

ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅޭ މުހިންމު ތަފްޞީލް

މައްސަލައިގެ ފަރާތްތައް

1. މިއީ ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު (މީގެ ފަހުން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު) ގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ، އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ދަޢުވާ / މުއްދަޢީ ޢަލީ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސަރވިސް އެންޑް އިންވެސްޓްމަންޓްސް (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "ދަޢުވާކުރި" ނުވަތަ "މުއްދަޢީ")[1] ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން ޢަރުޟުކުރައްވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވަނީ ގދ. ތިނަދޫ، ފުރީސް، ޒާހިދު ސަޢީދާ (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A103692) (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް" ނުވަތަ "ޒާހިދު ސަޢީދާ") ގެ މައްޗަށެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގައިފައިވާގޮތް

3. މުއްދަޢީ ޢަލީ ހޯމްސް އެންޑް އިންވެސްޓްމަންޓްސްއާއި ޒާހިދު ސަޢީދާއާ ދެމެދު 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ނަންބަރު (AGR)138-PISI/IND/2017/30 "އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް ބިމު އެގްރީމަންޓް" ވެފައިވެއެވެ.

---

[1] [illegible]

4. މި އެއްބަސްވުމަކީ [illegible] އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި [illegible] [illegible] [illegible] ހައުސިންގ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 100 (ސަތޭކަ) ހައުސިންގ ޔުނިޓް [illegible] [illegible] [illegible] ދޫކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 ޖޫން 2016 އިން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ކޮންޓްރެކްޓަކަށް [illegible]، މި [illegible] [illegible]، 2016 [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާ، [illegible] 01 (އެކެއް) އަހަރުގެ މުއްދަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެކެވެ.[2]

5. މި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ 14 ޑިސެމްބަރު 2017 އިން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި، ބިމުގެ ކުއްޔަކީ ކޮންމެ މީލާދީ މަހަކަށް -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަން މި އެއްބަސްވުމުން އެނގެއެވެ.[3]

6. 03 ޖުލައި 2019 ގައި [illegible] [illegible]، މިނިސްޓްރީން ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މި ސިޓީގައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު (AGR)138-PISI/IND/2017/30 އެއްބަސްވުން 14 ޑިސެމްބަރު 2018 ގައި ހަމަވާފައިވާކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 14 ޑިސެމްބަރު 2018 އިން ފެށިގެން [illegible] [illegible] -/7,500ރ. (ހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible].

---

[2] "[illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން"ގެ 3.1 ވަނަ މާއްދާ

[3] "[illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން"ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއާއި، 4.1 ވަނަ މާއްދާ

7. އެއަށްފަހު، 22 ޖުލައި 2019 ގައި ފާތިމަތު ސަމީރާ، މިނިސްޓްރީއަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މި ސިޓީގައިވަނީ [illegible] ގުދަން [illegible] [illegible] [illegible] 07 (ހަތެއް) އަހަރުވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން ގުދަނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުން ގުދަނާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުގައި، އެއްބަސްވުން [illegible] އިތުރަށް ހިނގާ ދުވަސްތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފައިސާއެއް ދައްކައި، 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިމާރާތް ހުސްކޮށްދިނުމަށް އެދޭ ކަމުގައެވެ.

8. އެއަށްފަހު، 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި ފާތިމަތު ސަމީރާ، މިނިސްޓްރީއަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މި ސިޓީގައި ވަނީ ގުދަނުގެ ކުއްޔަށް ބަދަލު ގެނެސް އެއްބަސްވުން އައު ކޮށްދިނުމަށް [illegible] އެދިފައިވާކަމާއި، އަދި [illegible] [illegible] ކުރުމުގައި [illegible] 07 (ހަތެއް) އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސްވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7,000/-ރ (ހަތްހާސް ރުފިޔާ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިމާރާތް [illegible] [illegible] [illegible] އެދޭ ކަމުގައެވެ.

9. 25 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި މިނިސްޓްރީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައިވަނީ [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10. އެއަށްފަހު ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކައުންސިލުގެ އިދާރާއިން އެ ގުދަން ހުސްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިކަން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެއެވެ.[4]

11. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކައުންސިލުގެ އިދާރާއިން މިނިސްޓްރީއަށް 11 މާރިޗު 2020 ގައި ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައި މިނިސްޓްރީއިން އެދިފައިވާ ފަދައިން ގދ. ތިނަދޫ ވެރިސްގޯގައި މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ކުއްޔަށް ހިފާފައިވާ ގުދަން ހުސްކޮށް ސާފުކުރެވުނުކަމަށާއި، އެހެނަސް މަރާމާތުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ގޭގެ ވެރިފަރާތުން ހުރަސްއެޅުމާއި ގުޅިގެން އެކަން ނުކުރެވުނުކަން އަންގާފައިވެއެވެ.

12. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކައުންސިލުގެ އިދާރާގެ ސިޓީއަށް މިނިސްޓްރީއިން ޖަވާބުދެއްވާފައިނުވާތީ، ޖަވާބު [illegible] ކައުންސިލުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، 30 ޑިސެމްބަރު 2020 ގައި ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކައުންސިލުގެ އިދާރާއިން މިނިސްޓްރީއަށް ސިޓީއަކުން އަންގާފައިވެއެވެ.

13. 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ގދ. ތިނަދޫ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރާއި މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ 02 (ދޭއް) އަހަރު ދުވަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، [illegible] 02 (ދޭއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ކުރިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީއަށް [illegible] [illegible] [illegible] ގދ. ތިނަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[5]

---

[4] ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކައުންސިލުގެ [illegible] 15 ޑިސެމްބަރު 2019 ގެ [illegible] [illegible]، 06 ޖަނަވަރީ 2002 ގެ [illegible] [illegible] [illegible]

[5] ގދ. ތިނަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] 77/Q10C/2020 [illegible] "[illegible] [illegible]" ގެ [illegible] [illegible]

14. މި ދައުވާ ބަލާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ޤަޟިއްޔާގައެވެ.

15. ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުން މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ފާތިމަތު ސަފީރާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާއަށް އިންކާރުކުރާކަމަށާއި، 14 ޑިސެމްބަރު 2017 ގައި ގދ. ޓުރިސް ގޭގައި ހުރި ގުދަނެއް ކުއްޔަށް ހިފުމަށް ފާތިމަތު ސަފީރާއާ މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު 13 ޑިސެމްބަރު 2018 ގައި ހަމަވެފައިވާކަމަށާއި، 11 މާރިޗު 2020 އާ ހަމައަށް މިނިސްޓްރީން އެ ގުދަން ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރިގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް ސިޓީ ޒަބާނީ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށާއި، އެ މުއްދަތުގެ ކުރި އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާއި 10.3 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް ކުލި މަހަކު -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ގެ ރޭޓުން ދައްކަން އެއްބަސްވާކަމަށާއި، އެނޫނަމަވެސް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އިދާރީ ގޮތުން ބޮޑު ކުއްޔެއް ނަގައިދިނުމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 6.2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ތަން މަރާމާތުކުރުމުގެ މަސައްކަތަކަށް ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ހަރަދުކޮށްފައިވާތީ، އެހެންކަމުން އެ ގުދަނުން ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލާއި، ޖީބުން ހުރި ދުވަސް ކުއްޔެއް ނުނެގުމުގެ ބިނާ ނަގަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމައެއް ނެތްކަމުގައެވެ.[6]

ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާލީ

16. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ،

16.1. ފާތިމަތު ސަފީރާއާ ދައުލަތާ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހުވެސް ގުދަން ބޭނުންކުރުމާއި މުއްދަތަށް ހިނގާފައިވާ ކުލީގެ ފައިސާގެ ބާކީގައި މި ޝަރީޢަތުގެ ފުރަތަމަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ 20 ގައިވާ ތަފްޞީލުގައިވާ ގޮތަށް ކުލީގެ ގޮތުގައި އެކުލެވިގެން 133,416/67ރ. (އެއްލައްކަ ތިރީސްތިންހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަ ރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސް ހަތް ލާރި) އާއި،

---

[6] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޝަރީޢަތުގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް"ގެ "ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ބައި"

16.2. ބުނެވިދިޔަ ގުދަނުގެ މަރާމާތުގެ އަގުގެ ގޮތުގައި 5,000/-ރ. (ފަސްހާސް ރުފިޔާ) އާއެކު ޖުމްލަ 138,416/67ރ. (އެއްލައްކަ ތިރީސް އަށްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަ ރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސް ހަތް ލާރި) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 31 ޑިސެންބަރު 2023 އިން ފެށިގެން 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައްކުމަށް އަންގައި،

16.3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު [illegible] [illegible] [illegible].

17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު [illegible] ގުދަން [illegible] [illegible] [illegible] ކުލީގެ ކުއްޔާގެ ގޮތުގައި ޖުމްލަ 133,416/67ރ. (އެއްލައްކަ ތިރީސްތިންހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަ ރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސް ހަތް ލާރި) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17.1. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (11 މާރިޗު 2020) އިން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2017/SC-A/26 **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible]** ([illegible] [illegible] "**[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible]**" [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11 މާރިޗު 2020 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17.2. ދެ ފަރާތް ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު އިމާރާތް ބޭނުންކުރި މުއްދަތުގައި ކުލީގެ ރޭޓްއާ މެދު އުފެދިފައިވާ ބަހުސްއަށް ބަލާއިރު، ކުއްޔަށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ގައި އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރުމަށްފަހު އެއަށް ބަދަލެއް ގެނެވޭނީ އެކަމަށްޓަކައި ދެ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެއްބަސްވާ ގޮތެއްގެމަތިންކަމަށްވެފައި، މި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާއިރު، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދެ ފަރާތުގެ ދައްކަން އޮތް އިލްތިޒާމް ހަމަވެފައިވާކަން.

17.3. އިމާރާތް ފަހުން ބޭނުންކުރަމުންދިޔައީ ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ސިޓީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުންކަމަށްވެފައި، ކުރި ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ގޮތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސިޓީތަކުން ބެލުމުން އެނގެއެވެ، އަދި މިސިޓީތަކުގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވި ތާރީޚުން ފެށިގެން ކުލި [illegible]

17.4. ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން 03 ޖުލައި 2019 ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، އަދި ދެ ފަރާތުންވެސް އެއްބަސްވެފައިވާގޮތުން ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވަނީ 14 ޑިސެމްބަރ 2018 ގައިކަމާއި، އޭގެ ކުރިން އަހަރުގެ ކުއްޔަކީ -/4,500ރ (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމާއި، [illegible] ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބޭނުންވީ -/7,500ރ (ހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible] 03 ޖުލައި 2019 ގައި [illegible] 14 ޑިސެމްބަރ 2018

އިން ފެށިގެން 03 ޖަނަވަރީ 2019 ގެ ތާރީޚާ ހަމައަށް ތަނުގެ ކުލި ދޫކުރެވޭނެ އެއްވެސް ހަމައެއް ނެތްކަން.

17.5. އެއްބަސްވުން އަދު ކުރުމަށް ހަވާލު އެކިފަހަރުމަތިން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާއިރު ދެ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހުށަހަޅާފައި ހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ކުލި ނަގުދުގައި އަންނަނިވި ފަދައިން އަދަދުތަކުން ޙިސާބުކުރެވޭކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ފެނެއެވެ.

ތާރީޚު	ކުލި	މުއްދަތު	ޖުމްލަ
14 ޑިސެމްބަރު 2018 އިން ފެށިގެން 03 ޖަނަވަރީ 2019	ރ.4,500/- (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ)	01 އަހަރާއި 04 މަހާއި 18 ދުވަސް	ރ.74,700/-
03 ޖަނަވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން (ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން 03 ޖަނަވަރީ 2019 ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއާ ގުޅިގެން) އިން ފެށިގެން 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2019	ރ.7,500/- (ހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ)	02 މަހާއި 19 ދުވަސް	ރ.19,750/-
23 ސެޕްޓެމްބަރު އިން ފެށިގެން (ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއާ ގުޅިގެން) އިން ފެށިގެން ތަން ހުސްކުރި 11 މާރިޗު 2020	ރ.7,000/- (ހަތްހާސް ރުފިޔާ)	05 މަހާއި 17 ދުވަސް	ރ.38,966/67
އެކު ޖުމްލަ: (އެއްލައްކަ ތެތިރީސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ސޯޅަ ރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސްހަތް ލާރި)			ރ.133,416/67

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމުގެ ނުކުތާތައް

18. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނޫންކަމަށް ބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ 01 (އެކެއް) ނުކުތާއެވެ.

19. މިގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ދައުލަތާއި ފާތިމަތު ޝަރީފާއާ ދެމެދު 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުލީގެ އަދަދު ބަދަލުކުރުމަށް ދައުލަތުން ސިޓީދީގެން އެއްބަސްވެފައިވާކަމަށް ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު") ގެ 4 ވަނަ މާއްދާ އާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2017/R-20 (ދައުލަތުގެ މުދާއާބެހޭ ގަވާއިދު) (މީގެ ފަހުން "ދައުލަތުގެ މުދާއާބެހޭ ގަވާއިދު") ގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމުގައެވެ.

20. ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ބަލާ ބެލުމުން ފާހަގަކުރެވެނީ ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ފާތިމަތު ޝަރީފާއާއި މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުއްޔަށް ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ދައުލަތުން ސިޓީދީގެން އެއްބަސްވެފައިވާކަމަށް ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވަނީ ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ އެ ބައި ކަމުގައެވެ.

21. ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ އިތުރަށް ދައުލަތުގެ ބިމުން 11 މާރިޗު 2020 އާ ހަމައަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާތީ، 14 ފެބްރުއަރީ 2018 އިން 11 މާރިޗު 2020 އާ ހަމައަށް ދައުލަތަށް ދެއްކުމަށް ކުލި [illegible] ގެ (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) -/4,500ރ. އިޢުތިރާފުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

22. އެހެނަސް، ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤަވާއިދުގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލާއިރު، ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުރީގެ އަގަށް ބަދަލެއް އައިސްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން އިންކާރުކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

23. ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޝަރުޠުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އާންމު އުސޫލުން ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެވޭ އެއްބަސްވުންތަކަކީ ވަކި ޝަރުޠަކާ އެއްގޮތް [illegible] އެއްގޮތް ކަމުގައި ނުވިނަމަވެސް، ވަކި ޤާނޫނެއްގައި އެއްބަސްވުން ވަކި ޝަރުޠަކާ [illegible] ގުޅުވާލެވިފައިވާނަމަ، އެއްބަސްވުން [illegible] އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ [illegible] އެ ޤާނޫނުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރުމަކީ ކުރަންޖެހޭ ކަމުގައެވެ.

24. ދައުލަތާއެކު އެއްބަސްވުންތަކަކީ ވަކި ޝަކުލަކަށް ތައްޔާރުކުރަންޖެހޭ އެއްބަސްވުންތަކެއްކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު") ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤަވާއިދުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، މި ޤަވާއިދުގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ދައުލަތުން ކުރާ [illegible] އެ އެއްބަސްވުމަކީ ނުވަތަ [illegible] ދެ ފަރާތުން އެއްބަސްވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރުމަށްފަހު [illegible] ބަޔާންކުރަންވާނެކަމުގައެވެ. މީގެއިތުރުން 14 ފެބުރުއަރީ 2017 ގައި އެއްބަސްވުމެއް ސޮއިކުރެވިފައިވާއިރު، މި އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާގައި އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލެއް ގެނެސްދީ [illegible] ދެ ފަރާތުން ލިޔުމުން އެއްބަސްވެގެން މެނުވީ ކުރެވިގެން ނުވާނެކަން [illegible]

25. ގދ. ތިނަދޫ [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި ކުރީގެ އަގަށް ބަދަލެއް އައިސްފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބަކީ، 03 ޖުލައި 2019 އާއި 23 ސެޕްޓެންބަރު 2019 ގައި އިސްތިހާރު [illegible] ދެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] ދެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ޤަވާއިދާއި ދެ ފަރާތުން [illegible]

އެއްބަސްވުމަށް އިސްލާހެއް ގެނައުމަކާ ނުލައި، އަގަށް ބަދަލެއް އައިސްފައިވާ ގޮތް އެ ނިންމުމުގައި ތަފްސީލުކޮށްދީފައިވާތީއެވެ.

26. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ސެންޓަރ އެންޓަރޕްރައިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ލިމިޓެޑް**[7] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުގެ އަލީގައި، ހަމައެކަނި ސިޓީއެއް ފޮނުވުމުގެ [illegible] އެކަން ބިނާކޮށް، އަދި [illegible] ސިޓީއަކުން [illegible] [illegible]، އެ އަގަށް [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމަކަށް ބަދަލެއް [illegible] [illegible].

27. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އަބްދުލްމަޖީދު ވ. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް**[8] ޤަޟިއްޔާގައި، ދައުލަތުން ނިސްބަތްވާ އިދާރާތަކުން ފައިސާއެއް [illegible] [illegible]، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަމަކާ [illegible] އިތުރުން، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސީދާ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible].

28. އެހެންކަމުން، ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި 03 ޖުލައި 2019 އިން ފެށިގެން 11 މާރިޗު 2020 އާ ހަމައަށް [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާއަށް އިސްލާހެއް ސީދާ ގޮތުން ގެނެސްފައިވާކަން [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11.29 ވަނަ މާއްދާއި [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible].

---

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/08 ޤަޟިއްޔާ

29. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުން އެދިފައިވަނީ ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ދައުލަތާއި ޙާމިދު ޝަރީފާއި ދެމެދު 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުރީގެ އަދަދު ބަދަލުކުރުމަށް ދައުލަތުން ސިޓީ ގޮތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޝަރުތުގެ 4 ވަނަ މާއްދާ އާއި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދުގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާއާ ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީ، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައުމަށްފަހު ދައުލަތުން އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައުލަތާ ހަވާލުކުރުމުން ގޮތުން ބޮންޑްކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށް (14 ފެބްރުއަރީ 2019 އިން 11 މާރިޗު 2020) ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟާ ފަރާތުން ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުރީގެ އަދަދަކީ -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމާއި، ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ގެ [illegible] ބަޔާނުގައި ކުރާ ގުޅޭ ގޮތުން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް އެ ނިންމުން ފަސްކުރުމަށް ބަލައިދެއްވުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ޚުލާޞާ

30. ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ޚުލާޞާގައި ޙާމިދު ޝަރީފާގެ ފަރާތުން ބޮންޑުގައިވާ މި މައްސަލައިގައި ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން 26 ޖަނަވަރީ 2021 ގައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ބަޔާނުގެ 1.4 ގައި ސިޓީ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތަކަށް ވަކިކޮށްފައިވާކަމަށް، އަދިނަމަވެސް، ޙާމިދު ޝަރީފާގެ ފަރާތުން އަދި ބޮންޑްގައިވީ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށް ކުރިން ކުއްލިބޭރުވެގެން އެއްބަސް ވާހަކައެއް ދައުލަތާއިއެކު ހަމަ އެއްބަސްވުމުގައިވާ ކުރިން ދައުލަތާއިއެކުވެރިވުމަށް ސަބަބެއް ނުކުރެވޭ އެއްބަސްވުން ސިޓީއިރުގެންނެވުން ދެމިގެންނުދާނެކަމެވެ. އަދި

އިމާރާތުގެ ކުރި ނުރައްކާތެރި، މިނިސްޓްރީގެ އެކި ފަރާތްތަކާއި ބައްދަލުކޮށްގެންވެސް އެއްވެސް [illegible] ނުފެނުމުން ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިކަމުގައެވެ.

31. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައިވެސް ކުއްޔާއި ގުޅޭ ގޮތުން ކުރީގެ އެއްބަސްވުން [illegible] ނިންމާފައިވާ ކަމަކަށް ނުފެނުނުކަމާއި، އެ ކޯޓުން ކުރި ކަނޑައެޅި އިމާރާތުގެ ކުރި ފަރާތުން [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އިސްތިއުނާފުގައި ކުރަންޖެހޭ ނިންމުމެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވޭކަމުގައެވެ.

32. 20 މާރިޗު 2020 ގައި އިމާރާތް [illegible] [illegible] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް [illegible]، [illegible] [illegible] އޭރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ދަތިކަމަށްވާތީއާއި، [illegible] މިނިސްޓްރީން ނުވަތަ މިނިސްޓްރީން ހަމަޖެއްސި ފަރާތްތަކުންވެސް އިމާރާތް ހަވާލުކުރެވިފައިނުވާކަމުގައެވެ. އިމާރާތް ހަވާލުކުރާނެކަމަށް އަނގަބަހުންވެސް ނުވަތަ ލިޔުމުންވެސް އަންގާފައިނުވާކަމުގައެވެ. ކަން މިހެން އޮތްނަމަވެސް ދައުލަތާއި ދެކޮޅަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible].

33. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގެކުރިން [illegible] ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ހަމައެކަނި ސަބަބެއްކަމަށް ދައުލަތުން [illegible] އިސްތިއުނާފުގެ މުއްދަތު ހަމަވެ، [illegible] [illegible] ގިނަ ދުވަސްވުމުން [illegible] ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކުރީގެ މިންވަރު [illegible] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކުރި [illegible] [illegible]، ދައުލަތުން ވަކާލާތުކުރި މާލިއްޔަތު ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ދިއުމުން އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީގައި ކަމަށްވުމާއެކު، އެފަދަ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] އިމާރާތް [illegible] މުއްދަތަށް ހުށަހެޅި ކުރި [illegible] [illegible] ވެގެންނުވާނެ ކަމުގައެވެ.

34. އެއްބަސްވުން ހަމަވި ފަހުން މިނިސްޓްރީން ކުލި ނުދައްކާތީ، މިނިސްޓްރީއަށް ގުޅައިގެންވެސް އެކަމަށް އަލިކަމެއް ނުފެނުމުން، އެއްބަސްވުން ހަމަވި ފަހުން އެތަނުގެ ކުލި ބޭނުންކުރުމަށް ސިޓީއެއް ހުށަހަޅުމުން، އެ ސިޓީއަށް ޖަވާބެއް ނުދީ އޮތުމުން، އެ ފަރާތުން ބިލް ނަގަންޖެހޭ ކަމުގެ ކަމުގައެވެ.

35. އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުކުރާ ފާރިމު ސަރުކާރު އޮރިޔަރު މުރާޖަޢާކުރި އިޢުލާނުގެ ޝަރުޠަށް ޢަމަލު ކުރުމަށް ހިޔާ ފާޓުގެ ހަވާލާދީ ކަލަރް ލިޔުމުގެ އިޢުލާނު ފާރިމު ސަރުކާރާ ބޭނުންކުރުމަށް ދިނުމާއި ހަމައަށް މަހަކު -/7,000ރ. (ހަތްހާސް ރުފިޔާ) ގެ ކުލީގެ ކުރި ނަގައި ދިނުމަށެވެ. ނަމަވެސް ފަރާތްތަކުން ފުރިހަ އިންސާފުގެ ނިންމުމެއް ދިނުމަށެވެ.

36. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ކުރި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން އެ ގުދަން ބަންދުކުރި މުއްދަތަށް (11 މާރިޗު 2020 ގެ ނިޔަލަށް) ކުރިކަމާއި، މި އިސްތިއުނާފުގައި އެދޭ ގޮތުގައި ޤާނޫނު ސިވިލްގެ ފަރާތުން އެދޭ އެދުން (އެއީ، ފާރިމު ސަރުކާރު އޮރިޔަރު މުރާޖަޢާކުރި ހިޔާ ފާޓުގެ ހަވާލާދީ ކަލަރް ލިޔުމުގެ އިޢުލާނު ފާރިމު ސަރުކާރާ ބޭނުންކުރުމަށް ދިނުމާއި ހަމައަށް ކުރި މިނިވަން) އިސްތިއުނާފުކުރިތާ ފާރިމު ސަރުކާރާ ސަރުކާރުގެ ޙައްޤުތަކުގައި ސަލާމަތުކުރުމުން، އެކަން އިސްތިއުނާފު ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަމުގައި ފާރިމު ސަރުކާރު ފަރާތުން ބަލައިގަތެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު، ދަރަ ކޯޓުން ނިންމި އަމަލު އެއްބަސްވުމުގެ ކަމުގައި ފާރިމު ސަރުކާރު ބަލައިގަތެވެ.[9]

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

37. ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުން ދައުލަތުން މި އިސްތިއުނާފުގައި ވައިގަނޑު ގޮތުގައި ބަލައިގަންނަ ދައުލަތާއި އަދި ފަރާތްތަކުގެ ސިޓީ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވާކަމާއި، ދައުލަތުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ސައިޓް ބަލައިގަތުމަށް އެ އެއްބަސްވުމަށް ސިޓީ ގޮތުން އިސްލާޙު ނުގެނެސްކަން އެނގޭތީ، ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ގަސްދުއާއިން 03 ޖުލައި 2019 އިން

---

[9] މިގޮތަށް ފާރިމު ސަރުކާރު ފަރާތުން ޤަބޫލުކުރެވޭ މި އިސްތިއުނާފު ބެލުން މި ކޯޓުގައި 16 ޖޫން 2025 ގައި ބޭއްވި ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައެވެ.

ފެށިގެން 11 މާރިޗު 2020 ގެ ހަމައަށް ދައުލަތާއި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާއަށް އިޝާރާތްކޮށް ސިވިލް ގޮތުން ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއި އެކުގައި ޢަމަލުކުރުމުގައި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދުގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާއާއި ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމުގައެވެ.

38. ދައުލަތުން މި ބުނާ ބުނުމުގެ މައްޗަށް، އިސްތިއުނާފަށް ދިން ޖަވާބުގައި ހާމަކުރާ ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާއިން ބޭރުކުރިކަމަށް، ގދ. ތިނަދޫ ހޮސްޕިޓަލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ކުރެއްވި ގޮތް ކަމަށް އެއްބަސްވުން ސިވިލްގޮތުން ދެމެހެއްޓުމަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ނުދެއްކުނު ކަމުގައި، ކޯޓުން ކުރި ކަނޑައެޅީ ހާމަވާ ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާއިން ޒިންމާވާފައިވާ ސިޓީތަކުގައިވާ އަދަދުން ދިމާއެއްކޮށްގެން ކަމުގައެވެ.

39. މި ދައުލަތުގެ އަރިހުގައި، ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ހާމަވާ ސަރުކާރު ގދ. ތިނަދޫ ހޮސްޕިޓަލް ކޯޓުގައި ކަމަށް ދައުލަތާ ގުޅިގެން ދައުލަތުން ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތެއް، އަދި ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ބަދަލުކުރުމުގެ ޙައްޤު ކަމަށް ގުޅުން ދައުލަތް ގދ. ތިނަދޫ ހޮސްޕިޓަލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބުނެފައި މުޙިއްމު ކަމުގައި ދެކެވެ.

40. މި މައްސަލައިގައި ފާހަގަ ކުރެވޭ އަނެއް ކަމަކީ، ހޮސްޕިޓަލާއި ހާމަވާ ސަރުކާރާ ދެމެދު 14 ފެބްރުއަރީ 2017 ގައި ވެފައިވާ ނަންބަރު (AGR)138-PISI/IND/2017/30 "އެމްޕްލޮއި ފަރާތްތަކާއި ވެވޭ އެއްބަސްވުން" ގެ 01 (އެކެއް) އަހަރު ފަހުން ނިމުމަކަށް އައި ނަމަވެސް، އެގޮ ފަހުން ހޮސްޕިޓަލުން އެ މުއްދަތު ބަދަލުކުރުމަށް ދިނީ ކަމެވެ. ފަހުގެ އަނެއް ބަދަލަކީ، ދައުލަތުން އެ މުއްދަތު 11 މާރިޗު 2020 ގެ ހަމައަށް ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން ދައުލަތުން ބުނާ ބުނުމެވެ.

41. ދައުލަތުން މި އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުގައި، ދައުލަތާއި އަދި ފަރާތްތަކާއި ސިވިލް ގޮތުން އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައް، ދައުލަތާއިއެކު އެއްބަސްވުމާ ސޮއިކޮށްފައިވާތީ ދެ

އެއްބަސްވުމަށް ސިއްރީ ގޮތުން [illegible] ނުގެނެވޭނެކަމުގައި މި ދަޢުވާގައި ބުނިނަމަވެސް، ދައުލަތުން [illegible] ކޯޓުގައި [illegible] މި [illegible].

42. ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] ޢާއިޝަތު ޝަރީފާއާ މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން 13 ފެބްރުއަރީ 2018 ގައި ހަމަވެފައިވީނަމަވެސް، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ކުއްޔަށް ހިފި ދުވަން 11 މާރިޗް 2020 ގެ ނިޔަލަށް [illegible] ކުރީގެ ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ދެ ފަރާތުން [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] ކަމުގައެވެ.[10] އަދި [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] އެ [illegible] 11.29 [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[11]

43. މީގެ އިތުރުން، ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible].

43.1. މިނިސްޓްރީން 11 މާރިޗް 2020 ގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިޝަތު ޝަރީފާއާ [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible][12]

43.2. މިނިސްޓްރީއާއި ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 13 ފެބްރުއަރީ 2018 އިން [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ [illegible]

---

[10] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] [illegible]، [illegible] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]"ގެ 6 ވަނަ ނުކުތާ

[11] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] [illegible]، [illegible] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]"ގެ 7.6 ވަނަ ނުކުތާ

[12] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] [illegible]، 26 ޖަނަވަރީ 2021 ގައި "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"ގެ 1.4 ވަނަ ނުކުތާ

ދުވަސް ކަމުގައިވާ 11 މާރިޗު 2020 ގެ ނިޔަލަށް އިތުރު 25 (ފަންސަވީސް) ދުވަސް ދީ ފަރާތް ދެމެދު އެ އެއްބަސްވުން ދިގުކުރުން ގޮސްފައިވާކަމަށާއި، އެ މުއްދަތުގައި ދައްކުން ދައްކަންޖެހޭ ކުރި އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުލީގެ ޖޫރިމަނާ ދަފްޢަކަށް -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ވަނީ ކުލީގެ ގޮތުގައި ޒާހިރުވާ ސަރުކާރަށް ދިނުމަށް ނިންމާފައިވާކަން[13]

43.3. **ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޑިވިޜަނަލް ސަރކިއުލަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ސަޕްލައި ޓްރޭޑް** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރި ދަޢުވާގައި، އެއްބަސްވުން ނިމުމަށްފަހު، ގުދަން ބޭނުންކުރަމުންދާތީ، އެ ބޭނުން ބޭނުންކުރި މުއްދަތަށް އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގަން އަދަދަކީ ދުވަހަކަށް -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމަށް[14]

43.4. ދައްކަންޖެހޭ މާލީއަދަދުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ އެއްބަސްވުމުގައި ދީ ފައިސާ ދެމެދު ސާބިތުކުރެވިފައިވާ، ދައްކަވާފައި ކުއްޔަށް ނިދި ގުދަނުގެ ކުލީގެ އަގަށް ބަދަލުގައި ގުދަނުގެ ގޮތް އެއްބަސްވުމުގައި ޒާހިރުކުރެވިފައިވާކަމުގައި، އެ ގުދަން ބޭނުންކުރި ތާރީޚާއި ހަމައަށް ކުލީގެ ގޮތުގައި ދުވަހަކަށް ދައްކަންޖެހޭ އަދަދަކީ -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމަށް[15]

43.5. 13 ފެބްރުއަރީ 2018 އިން ފެށިގެން ގުދަން ހުސްކޮށް ހަވާލުކުރާ ސަރަޙައްދާ ގުދަން ބޭނުންކުރި ދުވަސްކަމުގައިވާ 11 މާރިޗު 2020 ގެ ނިޔަލަށް 25 (ފަންސަވީސް) ދުވަސް، ދައްކަވާފައި އެ ގުދަން ބޭނުންކުރުމުން ގޮސްފައިވާތީ، **ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޑިވިޜަނަލް ސަރކިއުލަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ސަޕްލައި ޓްރޭޑް** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ވީ ޙުކުމުގައި، ކުރި ދަޢުވާގައި

---

[13] ބަލާ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ގެ ސިޓީ ޖެހުނު، 26 ޖަނަވަރީ 2021 ގައި "ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގެ ޙުކުމުގެ ޚުލާޞާ ކަނޑައެޅި" ގެ ޝަރުޢީ ހުކުމުގެ

[14] ބަލާ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ގެ ސިޓީ ޖެހުނު، 01 ފެބްރުއަރީ 2021 ގައި "ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގެ ޙުކުމުގެ ދަރަނި ކަނޑައެޅި" ގެ 2.2 ވަނަ ނަންބަރު

[15] ބަލާ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ގެ ސިޓީ ޖެހުނު، 04 މާރިޗު 2022 ގައި "ޝަރުޢީ މަރުޙަލާގެ ޙުކުމުގެ ދަރަނި ފިޔަވައި ކަނޑައެޅި" ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު

އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ދުވަހުގެ ކުލީގެ ގޮތް ނަގަންވާ -/4,500ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) މަހުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ސަރުކާރަށް ދައްކަންވާނެކަން[16]

44. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ސަރުކާރު އެއްބަސްވުމާއި ގުޅިގެން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކެވެ. ސާބިތުން ފެންނަން އޮތް ފަދައިން، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ސަޕްލަޔަރާ ކަމަށް ދައުލަތުން ދިން ޙަވާލުގައި ދެ ފަރާތް ދޭތެރޭ ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ކުއްޔަށް ހިފި ގޮތުން 11 މާރިޗު 2020 ގެ ނިޔަލަށް ބޭނުންކުރައްވާ ކުލީގެ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ދެ ފަރާތުން ސިވިލްގޮތުން އެއްބަސްވެވުން ކުލީގައި ބާކީ ހިފެހެއްޓިފައިވާތީ، ދައުލަތުން މި އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި، ދައުލަތާއި އަދި ފަރާތްތަކާ ސިވިލް ގޮތުން އެއްބަސްވުމެއް ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުން ބުނެދާ ދެ ގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

45. ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ބެލުމުގެ އާންމު އުސޫލަކީ ދަށު ކޯޓުން ހުށަހެޅުން ހިނގާފައި ދިޔަގޮތަކީ އަސާސްތަކުގައި ބަލައިގެން މައްސަލަ ނިންމައި، ފައިސަލާކުރުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދަށު ކޯޓުން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިފައިނުވާ ނަމަ، އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި ހުށަހަޅައިގެން ހުށަހެޅިނުވާނެއެވެ. މިކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު") ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[17]

46. ދަށު މަރުޙަލާގައި ފާހަގަކޮށް، ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީ، ދަށު މަރުޙަލާގައި ހުށަހަޅާފައިނުވާ ނުކުތާތައް އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާގައި ނުކުތާނުކުރެވޭނެ **[illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**[18] މައްސަލައެއްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވެއެވެ. އަދި މި ނިންމުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ތާއީދުކޮށްފައިވެއެވެ.[19]

---

[16] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް، 04 އޮގަސްޓު 2022 ގައި "ދިވެހި ދައުލަތާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"ގެ ވަނަ ޤަޟިއްޔާ

[17] މިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) ގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[18] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/S3 ޤަޟިއްޔާ

[19] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/41 ޤަޟިއްޔާ

47. ދަށު މަރުޙަލާގައި އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެއްގެ ސިފަގައި [illegible] އަދި ޤާނޫނީ ބަހުސެއް [illegible] ފުރުޞަތު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނު [illegible] [illegible]. އެހެނީ އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނުގައި [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] [illegible].[20]

48. ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ [illegible] ދަށު ކޯޓުގައި ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނުގައި [illegible]، އަދި ޤާނޫނީ ނުކުތާއެއް [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި ޤާނޫނީ [illegible] ފުރުޞަތު [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ވ. މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް ޤަޟިއްޔާގައި [illegible].[21] [illegible] [illegible] އަދި ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަދި ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[22]

---

[20] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/66 (މޯލްޑިވްސް [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާ

[21] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/57 (ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ވ. މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް) ޤަޟިއްޔާގެ 10 ވަނަ ނުކުތާ

[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/57 (ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ވ. މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް) ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/77 ([illegible] [illegible] ވ. [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/107 ([illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) ވ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/106 ([illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) ވ. [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/12 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/89 ([illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/40 ([illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/60 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ

49. ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، މި އިސްތިއުނާފުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ދަށު ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަރަޖައިގައި ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޢަބްދުﷲ [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible]**[23] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

50. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާއިން 03 ޖުލައި 2019 އިން ފެށިގެން 11 މާރިޗު 2020 އާ ހަމައަށް ދައުލަތާއި ޝާހިދު ސަޢީދާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 4.1 ވަނަ މާއްދާއަށް އިސްލާހެއް ސިއްރީ ގޮތުން ގެނެސްފައިވާކަން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ދައުލަތުން ދަޢުވާ [illegible] ޝާހިދު ސަޢީދާ އިންކާރުކުރެއެވެ. މި ޙާލަތުގައި، ދައުލަތާއި ޝާހިދު ސަޢީދާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ އިސްލާހެއް ސިއްރީގޮތުން ގެނެސްފައިވާކަން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެނީ، މި އިސްތިއުނާފުގައި ދައުލަތުން [illegible] ދައުލަތާއި ޝާހިދު ސަޢީދާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ އިސްލާހެއް ސިއްރީގޮތުން ގެނެސްފައިވާކަން ދަށު ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާކަން [illegible].

ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/53 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible]) ޤަޟިއްޔާގައި [illegible].

[23] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/57 ޤަޟިއްޔާ

51. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އެ ކޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] ސަރވިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible]** ގެ ޤަޟިއްޔާއާ ހަވާލާދީފައިވެއެވެ.

52. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި [illegible] ބަލާއިރު، [illegible] މި ޤަޟިއްޔާއާ [illegible]

53. މި ޤަޟިއްޔާއާ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] ސަރވިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible]** [illegible] (11 [illegible] 2020) [illegible] 4,500/-ރ. (ހަތަރުހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible][24]

54. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] ސަރވިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible]** ގެ ޤަޟިއްޔާއާ [illegible][25]

---

[24] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] 01 [illegible] 2021 ގައި "[illegible]" [illegible] 2.2 [illegible] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] 04 [illegible] 2022 ގައި "[illegible]" [illegible]

[25] ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] "[illegible]" ގެ 12 ވަނަ [illegible]

55. މި މައްސަލައިގައި އިމާރާތް ތަނުގެ ވެރިފަރާތާއި [illegible] އުފެދިފައިވާ ދަޢުވާގައި، [illegible] **ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ސަރވިސް [illegible] ލިމިޓެޑް ވ. [illegible]** [illegible] ތަން ހުސްކުރިކަން އެނގޭ [illegible] ތަނުގެ [illegible] [illegible] ތަނުގެ [illegible] ފިޔަވަޅުތަކުގެތެރޭގައި، 11 މާރިޗު 2020 ގެ ފަހުން ތަނުގެ ކުލި [illegible] [illegible] ދ.ރ. [illegible] [illegible] ކޯޓުން ނިންމާފައިވެއެވެ.[26]

56. ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު އިމާރާތް [illegible] މުއްދަތުގެ ކުލީގެ [illegible] [illegible] [illegible] އުފެދިފައިވާ ދަޢުވާގައި ދ.ރ. [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައެވެ.[27]

56.1. ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ގައި އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލެއް ގެނެވޭނީ [illegible] ދެ ފަރާތުންވެސް ލިޔުމުން އެއްބަސްވާ ގޮތެއްގެ މަތިން ކަމުގައިވާއިރު، މި އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދެ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އޮތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަޒީފާ އެއްބަސްވުން 14 ފެބްރުއަރީ 2018 ގައި ނިމުމަކަށް އައިސްފައިވާކަން އެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން

56.2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] ދ.ރ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ނިންމުމުގައި ދެ ފަރާތް [illegible] ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] ދެ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު [illegible] އެ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[26] ދ.ރ. [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] "[illegible] [illegible]" ގެ 14 ވަނަ ނުކުތާ

[27] ދ.ރ. [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 [illegible] "[illegible] [illegible]" ގެ 18 ވަނަ ނުކުތާ

[illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 10.3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] އޮތް [illegible]

56.3. އެއްބަސްވުމަކީ އޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުން [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible]، އެއްބަސްވުމުން [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

56.4. [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގދ. ތިނަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިނިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible]

56.5. [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީއާއި [illegible] ސަރުކާރާ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] މިނިސްޓްރީން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ގދ. [illegible] [illegible] [illegible] 14 ވަނަ [illegible]، 18 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] 4 ވަނަ މާއްދާއާއި [illegible] [illegible] [illegible]

މާލިއްޔަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ 11.29 ވަނަ މާއްދާ ތަޠުބީޤުވެގެންދާ ގޮތެއް ދައުލަތަށް ބުނެދެވިފައިނުވާކަން

57. ދައުލަތާއި [illegible] [illegible] ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމަށް އިސްލާހެއް [illegible] ގެނެސްފައިވާކަން ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] ގޮތެއް، އަދި އެ [illegible] [illegible] ގޮތެއް ދައުލަތުން ބުނެދެވިފައިނުވާކަމެވެ.

58. ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ **[illegible]** ... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

59. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ [illegible] ބިނާކޮށް، [illegible] [illegible] ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ [illegible] އެދި ދައުލަތުން / މިނިސްޓްރީ އޮފް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

60. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ޢަބްދުﷲގެ ރައުޔު

61. ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] [illegible][28]

62. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުއްވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][29] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން [illegible] [illegible] 30 (ތިރީސް) [illegible] [illegible].[30] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[31] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible].[32]

---

[28] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[29] މިކަމުގައި [illegible] އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[30] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[31] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[32] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން ހުކުމުން، ހުކުމްކުރުމުގައި ދަށުކޯޓުން ލިޔުއްވާ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 77/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްޓަކައި ދައުލަތް / ޕްރޮސިކިއުޓަރ އޮފް ކޮންސްޓިޓިއުޝަން އެންޑް އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްސަލަ ބެލުމުން، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތުމުން ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢު

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު މުޙައްމަދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ